

Clam de Praga

Nosautres, sòcis deu movement mondiau tau desvolopament de l'Esperanto, qu'adreçam aqueste clam a tots los govèrns, organizacions internacionaus e a las personas de bona volentat. Que declaram la nosta intencion de tribalhar hrem a las fins ací definidas e que convidam totas las organizacions e personas a ligà's au noste esfòrç.

Apareishuda en 1887 com projècte de lenga auxiliara entà la comunicacion internacionau, qu'a evoluada lèu, entà vèder ua lenga plea de vita e rica en nuanças, l'Esperanto que fonciona despuish mei d'un sègle entà unir las personas per delà de las barralhas lingüísticas e culturaus. Pendent d'aquò los objectius deus sons emplegaires ne s'an pas perdut ni importància ni actualitat. Ni l'utilizacion de nadas lengas nacionaus ni lo desvolopament de las tecnicas de comunicacion ni la tròba de navèths metòdes d'ensenhament de lengas, ne portaràn pas a tèrme los principis següents que consideram essenciaus entà un just e eficaç ordi lingüistic.

1 Democracia. Un sistèma comunicatiu qui privilegia tostemps quauques ciutadans, mes qui exigeish deus autes que consenten annadas d'esfòrçs entà aténher un grad mei baish, aquò qu'ei fundamentaument antidemocratic. Ja que com cada lenga, l'Esperanto ne sia pas perfèct, que despassa dab escaduda tots los sons rivaus com mejan de comunicacion mondiau egalitar. Qu'afirmam qu'ua inegalitat lingüistica qu'ocasiona ua inegalitat comunicativa a tots los nivèus, tanben au nivèu internacionau. Qu'èm un movement en favor d'ua comunicacion democratica.

2 Educacion transnacionau. Cada lenga etnica qu'ei ligada a ua nacion e a ua cultura definidas. Per exemple l'eslhève qui estudia l'anglés, qu'apren tanben la cultura, la geografia e la politica deus país anglofòns, principaument deus Estats Units e de Gran Bretanha. L'eslhève qui estudia l'Esperanto qu'apren tanben un monde shens termièras, on cade país e's presenta dab las soas particularitats. Qu'afirmam que l'educacion peu mejan d'ua lenga etnica, qu'ei ligada a ua perspectiva definida deu monde. Qu'èm un movement entà l'educacion transnacionau.

3 Eficacitat pedagogica. Sonque un petit percentatge de'us qui estudian ua lenga estrangèra e la mestrejan. La plea possession de l'Esperanto qu'ei possible, tanben autodidacticament. Mantuns estudis qu'an muishat la soa utilitat a l'aprenedissatge d'autas lengas. L'Esperanto qu'ei tanben arcomandat com element centrau deus cors de sensibilisacion lingüistica deus eslhèves. Qu'afirmam que la dificultat de las lengas etnicas que presentaràn tostemps un trebuc entà un sarròt d'eslhèves, qui harén totun abonde en conéisher ua dusau lenga. Qu'èm un movement entà un ensenhament lingüistic eficaç.

4 Plurilingüisme. La comunitat esperantofòna qu'ei ua de las rialas comunitats lingüísticas a escala mondíau, qui los sòcis e son shens excepcion bilingües o tanben plurilingües. Cadun que va acceptar lo prètzhèit d'aprèner, au mensh ua lenga estrangèra dinc au nivèu orau. En numerósas occasions que conduseish a la coneishença e a l'amor de totas lengas e en generau, a un orisont personau mei gran. Qu'afirmam que los locutors de totas las lengas, granas e petitas, e deverén poder dispausar d'ua oportunitat vertadèra entà d'aprèner ua dusau lenga dinc a un haut nivèu de comunicacion. Qu'èm un movement entà l'autrejada d'aquesta oportunitat.

5 Drets lingüistics. La distribucion desparièra de poder enter las lengas qu'ei un motiu entà ua constanta inseguretad e ua opression lingüistica directa tà ua màger part deus poblans deu monde. En la comunitat esperantofòna los locutors de lengas granas o petitas, oficiaus o non pas, que s'amassan sus un terrenh neutrau, mercés a la volentat recipròca de compromés. Aqueste equilibri enter drets e responsabilitats lingüísticas que da un precedent entà har evoluar e avaloar solucions autas a l'inegalitat e aus conflictes lingüistics. Qu'afirmam que las granas diferéncias de poder enter las lengas que pòrtan tòrt a las garantias, exprimidas en tant documents internacionaus, de tractament egalitari, shens destriada de lenga. Qu'èm un movement entaus drets lingüistics.

6 Diversitat lingüistica. Los govèrns nacionaus que tenen a considerar la grana diversitat de las lengas en lo monde com ua barralha a la comunicacion e au desvolopament. Tà la comunitat esperantofòna, totun, la diversitat lingüistica qu'ei ua permanenta e indispensable hont de riquesa. Atau, cada lenga, com cada espècia vivanta, qu'ei portadora de valor e digna de proteccion e de sostien. Qu'afirmam que las politics de comunicacion e desvolopament, se ne son pas apitadas suu respècte e suu sostien de totas las lengas, e condemnan a mort la majoritat de las lengas en lo monde. Qu'èm un movement entà la diversitat lingüistica.

7 Emancipacion umana. Cada lenga que's libera e que s'entrava tot parièr los emplegaires en dà'us lo poder de comunicar, mes en empechà'us la comunicacion dab autes. Hèit com un instrument de comunicacion universau, l'Esperanto qu'ei un deus grans projèctes tà l'emancipacion umana que va, un projècte tà permeté's a cade ciutadan la participacion com individú en la comunitat umana, en guardà's los arradits pregonds a l'indentitat locau, culturau e lingüistica, mes non pas limitat per eth. Qu'afirmam que l'usatge exclusiu de lengas nacionaus, que pausa inevitablament barralhas de cap a las libertats d'expression, de comunicacion e d'associacion. Qu'èm un movement entà l'emancipacion umana.